

у роботі курсів з іноземних мов, ознайомлення з системою організації навчання, виховного процесу у певній європейській країні, що, у свою чергу, спричиняє потребу аналізу рівня організації навчального процесу, стратегій взаємодії у системі «викладач – студент» у вітчизняних ВНЗ. Такий аналіз певною мірою впливає на активізацію діяльності керівників структурних підрозділів університетів та науково-педагогічних працівників щодо пошуку додаткових резервів з модернізації застарілої матеріально-технічної бази, паспортизації баз практичної підготовки, надання підтримки студентам щодо працевлаштування за фахом та поступової модернізації всієї освітньої сфери і українського суспільства.

1. Аарна О. К основанной на компетенциях системе квалификации в Эстонии [Презентация] / О. Аарна // Квалификационное агентство Эстонии, Міжнародний семінар «Використання навчальних результатів у межах Національної рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя», Київ, 17–18 листопада 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kutsekoda.ee>, <http://www.onma.edu.ua/dlzone/monproject/>. 2. Болонський процес: тенденції, проблеми, перспективи / [Укл. В. П. Бех, Ю. Л. Маліновський; за ред. академіка В. П. Андрущенка]. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 221 с. 3. Болонський процес у фактах і документах. – Тернопіль, 2003. – 326 с. 4. Вища освіта і Болонський процес: Навч. посіб. / [За ред. В. Г. Кременя]. – Тернопіль: Навчальна книга: Богдан, 2004. – 384 с. 5. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дмитриченко М. Ф., Хорошун Б. І., Язвінська О. М., Данчук В. Д. – К.: Знання України, 2006. – 440 с. 6. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої

освіти / Журавський В. С., Згуровський М. З. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с. 7. Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору. – К.: «Вища освіта України», 2012. – 558 с. 8. Луговий В. І. Рамка кваліфікацій та система гарантування якості національної вищої освіти: труднощі реалізації / В. І. Луговий, О. М. Слюсаренко, Ж. В. Таланова // Вища освіта України. – Додаток 4, том. 1 (19)]. – 2010 р. – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – 576 с. 9. Луговий В. І. Це кваліфікаційна конституція нації / В. І. Луговий, Б. І. Корольов // Освіта: Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. – № 1–2. – січ. 2012. 10. Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу // Матеріали Міжнародного семінару 27–28 травня 2004 р., проведеного у Львівському національному університеті ім. І. Франка. – Львів: Літопис, 2004. – 128 с. 11. Національний освітній глосарій: вища освіта / Авт.-уклад: І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с. 12. Порівняльна педагогіка / Укл. І. М. Богданов, Н. І. Дідусь, З. Н. Курлянд, О. С. Цокур та ін. – Одеса: ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2000. – 164 с. 13. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Пост. Каб. Мін. України від 23 лист. 2011 р. – № 1341. 14. Таланова Ж. В. Докторська підготовка у світі та Україні: монографія / Ж. В. Таланова. – К.: Міленіум, 2010. – 476 с. 15. Таланова Ж. В. Освітні та професійні кваліфікації в національній кваліфікаційній системі на найвищому рівні освіти / Ж. В. Таланова // Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини / Гол. ред. М. Т. Мартинюк. – У 4 ч. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – Ч. 4. 16. Франція у європейському просторі вищої освіти / Упорядн. Г. Г. Крючков, В. Б. Бурбело. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 169 с.

УДК 331.556.46(=161.2):(27–43+37.018):271.4(477)

Мирослава Буштин

## Християнські цінності як основа формування освітнього простору в умовах еміграції: досвід та перспектива участі УГКЦ

*У статті розглядаються основні християнські цінності як ключові принципи побудови освітнього простору в умовах еміграції.*  
**Ключові слова:** міграційні процеси, християнські цінності, освітній простір, українська громада.

*The article explores main Christian values as the key principles for developing of educational space in the conditions of emigration.*  
**Keywords:** Migration, Christian Values, Educational Space, Ukrainian Community.

Душпастирська, соціальна та освітня діяльність Церкви постійно базувалась на засадах вічних Євангельських цінностей правди, добра, просвіти, поваги до вільного вибору людини. Християнське бачення цінності кожної людини полягає, найперше, у розумінні того, що людина є довершеним Божим творінням, яке спроможне жити духовною якістю отриманого дару Божого усиновлення. Правду про характерну цінність людини та її життя Церква впродовж століть черпала з глибинних джерел Біблії, як і насагу до соціальної діяльності. Треба відзначити особливий внесок, який залишили по собі яскраві християнські постаті, що невтомно працювали для покращення умов життя і діяльності людей.

Поряд із духовними цінностями, які були мотивом служіння поодиноких християнських діячів, причиною їхнього втручання у суспільне життя були також нагальні соціальні виклики та потреби, що характеризували конкретну історичну добу. У своїй діяльності вони керувалися, передовсім, принципами християнської любові, справедливості, пошани до людини та її прав на вільне життя. Саме ці критерії лягли в основу відомих історичних прикладів активного

душпастирського і соціального служіння Церкви у різних площинах людського життя. Таким прикладом християнської любові та служіння потребам людини, серед плеяди українських духовних сподвижників різних конфесій, постає яскрава постать Митрополита Андрея Шептицького. Ми не будемо висвітлювати деталі його життя та широку суспільну діяльність. Спробуємо лише у загальних рисах виокремити одну з багатьох душпастирсько-просвітницьких ініціатив Митрополита. Мова йтиме про зацікавлення та турботливу опіку Шептицького долею і життям українських емігрантів його доби.

Турбота та практичне зацікавлення Андрея Шептицького проблемами першої хвилі української еміграції кін. XIX ст. – поч. XX ст. пов'язана з його здатністю перейматися проблемами та потребами економічно збіднілих людей, готовністю і здатністю відгукнутися на ці виклики. Передовсім, варто згадати, що у даних складних історичних реаліях саме Церква, проваджена ним, супроводила емігрантів та підтримувала їхнє духовне й національне життя у країнах еміграції. Конкретним кроком було те, що поряд з першими українськими емігрантами виїхали священники та черниці.

Митрополит Андрей направив їх у заокеанські країни, де вони активно допомагали емігрантам у створенні українських просвітницьких осередків, які Шептицький згодом відвідав під час своїх канонічних візитацій. Іншим важливим кроком стала його праця над правовим утвердженням життя *«Емігрантської церкви»*.

В період другої еміграційної хвилі (1917–1939 рр.) Митрополит робить всі необхідні зусилля з метою надання відповідного церковного правового статусу Українській Церкві за океаном, щоб таким чином легально розбудувати її еклезіологічні структури. Про позитивні наслідки душпастирського, соціального, освітнього служіння Церкви повідомляють різні джерела, а, зокрема, детальну інформацію подають Каталоги чернечих Чинів та Згромаджень з 30-их та 50-их років минулого століття. Так, наприклад, заснування та сприяння роботі шкіл було одним із пріоритетних аспектів діяльності жіночого чернецтва [4, с. 323–328].

Ми подали лише деякі штрихи та наслідки діяльності, яку Митрополит Шептицький започаткував і проваджував у життя у відповідь на нові обставини важкого емігрантського життя. Тут постає питання, що ж спонукало цю особистість до такої активної діяльності? Які цінності займали провідну роль у духовному світосприйнятті Шептицького?

Необхідним був би глибинний аналіз його біографії та письмової спадщини, щоб дати вичерпну відповідь на ці запитання. У цій статті ми можемо лише припустити, що саме цінності християнської любові та почуття людської солідарності й справедливості стали провідними мотивами його роботи. Аналізуючи письмову духовну спадщину Митрополита, знаходимо ряд християнських добродієностей, аналізу яких він присвячує свої листи-послання та твори духовно-богословського змісту. Поняття християнської любові базується у світлі християнського світогляду на підставі того, що основна прикмета Божого життя є *Любов* (1Йо. 4,8), тому для Митрополита поняття любові було першоосновою людського життя. Вже саме життя людина отримує як дар від Бога, який також запрошує людину зростати в її здатності практично показувати своє вміння любити інших. У творах Андрея Шептицького любов постає як вершина цілої ієрархії християнських чеснот, яка скеровує людину до здійснення добрих вчинків. Саме по любові, зазначає Митрополит, ми можемо визначити міру християнства у кожній особі, адже християнство є втіленою наукою любові [7, с. 223].

Шептицький виокремлює ще одну важливу добродієність у відношенні до інших – *справедливість*. Цю моральну рису він розглядає, з одного боку, у перспективі втілення золотого правила, яке має універсальний етичний характер. А з іншого боку, – трактування справедливості у розумінні Митрополита, носить притаманний християнству характер. Суть виконання того, що справедливе у відношенні до інших людей – це дотримуватися *«рівноваги між способом, яким ми обходимося з ближнім, та способом, яким Бог з нами обходиться»* [6, с. 104].

Духовні цінності, якими жив митрополит Шептицький, надалі залишаються актуальним дороговказом для діяльності УГКЦ, що і надалі намагається підтримувати громадські ініціативи щодо формування ряду освітніх інституцій, а при окремих ситуаціях і сама засновувала необхідні структури у відповідь на існуючі потреби. У цих випадках визначним мотивом церковного втручання відіграла не так звана *«індоктринація»* молоді, як іноді схильні вважати окремі науковці, а, власне, повага до основних прав людини, серед яких є також базовим правом отримати освіту згідно з власною

культурною спадщиною. Справедливість, як етична категорія, реалізується через пошану до основних прав людини, це, зокрема, торкається і права на освіту.

УГКЦ, яка здійснює свою місію, базуючись на документах Католицької Церкви, визнає, що кожна людина має право на вибір такого освітнього проекту, який є найвідповіднішим для неї. А також те, що окремий вибір не має на меті творити «гетто», навпаки має бути культурним чи духовним збагаченням у існуючій різноманітності освітніх пропозицій. Про це виразно зазначає документ з освітньої та виховної тематики Другого Ватиканського Собору – Декларація *«Вагомість виховання»* 1965 р., яка щодо права кожної людини власного вибору освіти, проголошує наступне: *«Всім людям кожного роду, стану, віку, з-за їх людської гідності, служить невід'ємне право на виховання (...), що відповідало б властивій меті (...) пристосоване до власних природних дарувань, до різниць статі, культури та батьківських традицій, але рівночасно відкрите для братнього спілкування з іншими народами...»* [1, п. 1].

Про те, що потрібно втілювати основні права людини, наголошує інший документ цього ж Собору. Душпастирська Конституція Про Церкву в сучасному світі *«Радість і надія»* підкреслює, що соціальний лад і його прогрес мають йти на благо поодиноких осіб, а не лише на благо загальнодержавних інтересів. Собор закликає, щоб усі, а особливо ті, на яких покладено державну працю чи інші суспільні обов'язки, мають дбати про створення для кожної особистості, без жодної різниці, таких умов життя, які були б справді достойні людського життя [2, п. 26]. Собор підкреслює цю тезу, посиляючись на біблійний текст про пріоритети, де наголошено, що не людину створено для суботи, а навпаки (Мр. 2,27). Перефразовуючи цю тезу, можна сказати, що формування освітнього простору варто будувати, починаючи з вивчення потреб і життєвих ситуацій людини та піклуючись про відповідність освіти вимогам життя. Таким чином, чільними цінностями у побудові освітньої сфери виступають гідність і права окремої людини, а розвиток талантів та природних даних через навчальний процес повинен базуватись на власних культурних засадах.

Другий Ватиканський Собор в освітньо-виховному процесі підкреслює визначну роль батьків, які мають турбуватися про відповідне виховання і навчання їхніх дітей. Собор заохочує батьків до активної позиції щодо питань навчання, а особливо стосовно виховання, зокрема, підкреслює: *«Батьки, тому що дали дітям життя, мають нелегкий обов'язок виховати своїх дітей; тож мусять бути визнані за перших і головних виховників. А цей обов'язок є такою великою вагою, що де його занедбано, ледве можна його будь-чим заступити... Обов'язок дати виховання, що належить основно родині, потребує підмоги цілої суспільності... А в кінці... обов'язок виховання належить і до Церкви... передовсім тому, що має вона завдання звіщати людям дорогу спасіння...»* [1, п. 3]. Отже, Церква виступає у формуванні освітнього простору не як прямий *«виконавець»* чи *«інспектор»*, а як допоміжна інституція, що має нести своєю діяльністю цілком окреме покликання – духовно-моральне виховання.

УГКЦ виступала також активним діячем у створенні навчально-виховних закладів, побудованих на християнській світоглядній основі. Відомо, що можливість вступити до таких навчально-виховних закладів мають не лише діти вірних однойменної конфесії, а й усі бажаючі. Якість тих інституцій полягає не лише у авангардних навчально-

методичних технологіях чи засобах, але стала можливою завдяки втіленню в життя цінностей християнської любові, віри та надії. Варто відзначити, що у таких освітніх інституціях панує особливо сприятлива навчальна і виховна атмосфера. Педагоги християнської школи сприймають свою працю не лише як педагогічне покликання, але і як місію, доручену їм Божественним Вчителем. Учні виховуються на основі кращих зразків добропорядної поведінки [5].

Джерелом натхнення діяльності освітніх церковних ініціатив упродовж віків незмінно залишалась система цінностей та спонук духовного характеру. Однак освітня діяльність Церкви виникла як відповідь на конкретні виклики часу та епохи. У контексті сучасної еміграції УГКЦ, найперше, намагається відповідати на духовні потреби людей, про що згадується у звітах різних церковних структур. Досить часто громадські організації звертаються до церковної ієрархії з проханням про допомогу в складних ситуаціях довкола вирішення освітніх питань. Ми бачимо потребу детального вивчення існуючої проблематики щодо функціональності створених освітніх пропозицій. Важливу роль мають дослідження, що ведуться комісією УГКЦ у справах мігрантів.

Комісія УГКЦ у справах освіти та виховання піднімає питання освітніх потреб емігрантів під час Генеральних асамблей Європейського Комітету католицької освіти, адже Католицька церква у світі має багаторічний досвід надання освітніх послуг. Країни, які приймають емігрантів, розглядають серйозно виклики та питання, що неминуче ведуть до помітних суспільних змін. Виклики, які торкаються сфери освітніх послуг, апелюють до рефлексій та переосмислення цілої концепції освітніх пропозицій. Про необхідність нового бачення йдеться у підсумкових матеріалах 17-го Всесвітнього конгресу з питань католицької освіти, який відбувся в Сарагосі (Іспанія) з 18 по 21 жовтня 2011 року. Міжнародний комітет католицької освіти (ОІЕС) визначив нові напрямки щодо освітньої діяльності Церкви [3]. Підсумкові матеріали щодо сучасних освітніх послуг Церкви містили характеристики сучасного світу та відповіді католицької школи. У резолюції було виділено наступні блоки тем: час амбівалентних змін, час пошуку ідентичності, освітній проект та місія Церкви, оновлена антропологія та цінність досвіду [3].

Коротко представимо зміст окремих тем. Світову спільноту характеризує час амбівалентних змін та поява нових надій. Ця подвійна дійсність співіснує і впливає на сучасне життя людини. Інформація про обставини смутку, болю, втрати сенсу життя, маргіналізацію чи неспроможність багатьох осіб, а то й народів, здійснювати свої основні права співіснує з повідомленнями про те, що водночас існує багато позитивних та якісних проектів. Останні стають провісниками надії, поваги до кожної особистості та її моральних цінностей. У цій подвійній реальності, робота католицьких освітніх інституцій розглядається як надзвичайно актуальна. Особливо вона стає знаковою для тих, хто вірить у слова надії, дані Христом (Йо. 17,33), що стають мотивом очікування на новий якісний синтез досвіду історії.

Наступна тема відкриває сучасні обставини, такі, як час уточнення ідентичності Католицьких освітніх інституцій. Саме тепер вони мають шукати відповідних шляхів християнського духовного досвіду «спасіння» у конкретних обставинах. Обставини вимагають від католицьких шкіл ставати лідерами щодо втілення поваги, підтримки та задоволення фундаментальних прав окремих осіб і народів. Це є новим викликом, що вимагає конкретно діяти на основі етичних критеріїв, взаємодії з тими, хто є «іншими». Саме

християнські цінності вимагають поваги до гідності кожної особистості, поваги до її становлення і розвитку.

Тому в нових умовах освітній католицький проект пропонує будувати майбутнє на досвіді спільноти, яку характеризуватиме солідарність на противагу індивідуалізму. Серед негуманних ситуацій цей освітній проект пропонує брати модель Царства Небесного Отця, що є батьком «усіх нас», який робить усіх братами та сестрами. Особливою цінністю проекту виступає віра в Христа, яка спонукає йти між сподіваннями та пам'яттю, між розумінням і значенням життя та вимогою до змін, так відкриваючи дорогу надії.

Місія освітніх католицьких інституцій у нових обставинах полягає у тому, щоб ставати провісником надії для світу, перетворюючи його на більш справедливий простір для життя. Реалізує цю місію відкритість до інших, сприяння добру і протистояння злу; визнання прав кожної людини, відповідальність за природу і т. д.

Полікультурне суспільство вимагає нового осмислення багатівкових духовних і культурних надбань різних народів. Необхідними для полікультурного спілкування є відкритість і здатність до солідарності. Цінність досвіду життя у глобалізованому світі апелює до того, що кожний може стати носієм тих моральних цінностей, які зроблять можливим спілкування між представниками різних народів та збагатять їх досвідом спілкування. Саме тому всі учасники глобалізаційних процесів запрошені до будування миру, творення кращого і гуманнішого світу, який поважає особистість, її відмінності, оберігає природу та рахується з новими потребами сім'ї.

Засади, згадані у підсумкових матеріалах конгресу в Сарагосі, мають бути втіленими у конкретних діях та рішеннях не лише спільнот католицьких шкіл. Задля їхньої дієвості на благо кожного окремо і спільноти в цілому, важливою є така міжнародна співпраця, що побудована на етичних цінностях. Адже для громадян країн, що приймають емігрантів також з'являється ряд проблем, які необхідно подолати для відкритості, подолання ряду стереотипів, готовності до прийняття іншого, побудови довіри, діалогу та співпраці. Варто зауважити, що дотримання власних національних та духовних морально-етичних засад активно сприятиме процесам адаптації.

Вітчизняні науковці, аналізуючи явище сучасної української трудової еміграції, особливу увагу приділяють дослідженню проблем, пов'язаних з еміграційними процесами та аналізу стану адаптації українських громадян. В ряді наукових матеріалів увага присвячується вивченню інтеграційних процесів, намірів емігрантів залишитись на постійне проживання у зарубіжній країні, а також прагнень повернутись на батьківщину. У результатах цих досліджень простежується достатньо усталена схильність деяких емігрантів жити «тут і там», що ускладнює вирішення освітнього питання.

Церковні представники не підтримують жодну зі сторін дискусії щодо позитивної чи негативної оцінки самого факту виїзду людини за кордон з метою пошуку праці. УГКЦ бачить своєю місією бути поряд та духовно супроводити людину в її житті. Саме тому налагодження душпастирської опіки є першочерговим її завданням. Відомо також, що власне при парафіях виникали перші суботні та недільні школи, тому проблеми формування відповідних освітніх проектів, що служитимуть духовним і культурним потребам молодого покоління, є актуальною для УГКЦ. Пошук відповідей на ці питання не є легким, проте, очевидним виступає доцільність базувати освітні пропозиції на основі важливих християнських цінностей. Саме зосередження уваги на потребах дітей та молоді на основі фундаментальних цінностей може стати



передумовою вирішення існуючих освітніх проблем. Вважаємо, що в цій ситуації особливо необхідними є активна позиція та консолідація батьків. Якість надання відповідних освітніх послуг залежить, у першу чергу, від вибору батьків, попри стан їхньої трудової зайнятості. Це завдання залишається їхнім привілеєм та першочерговим обов'язком.

Явище трудової міграції виявилось своєрідною активною реакцією населення у період становлення Української держави. Ми відсвяткували чергову річницю незалежності нашої держави, однак і досі триває час виклику її спроможності впоратися із низкою соціально-політичних, економічних і духовних питань. Ці різнопланові труднощі не лише торкаються життя держави в цілому, але особливо позначаються в житті поодиноких осіб. За більше, ніж два десятиліття незалежності України загострилися життєві обставини цілого покоління. З'явилася нова виховна проблема – це явище соціального сирітства, яке поширилось внаслідок активних міграційних процесів в Україні. Серед низки проблем емігрантів гостро постають потреби розв'язання освітніх питань Українською державою.

В умовах еміграції українські громадяни щоразу більше усвідомлюють потребу збереження власної культурної спадщини та національної ідентичності. Трудові мігранти прагнуть передати своїм нащадкам власну культуру, мову, історію та традиції. Важливу роль у цьому процесі відіграють освітні осередки, які для ефективної роботи потребують відповідних програм та навчально-методичного забезпечення. Досвід

з життя українських трудових емігрантів у Європейських країнах показує слабку ефективність та низьку функціональність існуючих освітніх програм. Поряд з численними власними та сімейними труднощами освітні питання ще більше ускладнюють їхню і так не просту ситуацію, в якій важко визначитись у доброму виборі серед існуючих освітніх пропозицій. Складність цих явищ була проаналізована та досліджена вітчизняними науковцями, учасниками Першої Міжнародної Конференції [6]. Висловлюємо сподівання та готовність співпрацювати з нашими колегами у створенні корисних ініціатив, щоб дати нові відповіді на існуючі освітні потреби емігрантів.

1. Декларація про християнське виховання *Gravissimum Educationis* (1965) // Документи II Ватиканського Собору. – Львів: Свічачо, 1996. – С. 287–303.
2. Душпастирська конституція «Про Церкву в сучасному світі». *Gaudium el spes* (1965) // Документи II Ватиканського Собору. – Львів: Свічачо, 1996. – С. 499–619.
3. Матеріали 17 Генеральної асамблеї ОІЕС. *Final Declaration 17th OIEC General Assembly* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infoiec.org/menu/documentacion/publicaciones/index.jsp>.
4. Нарис Історії Згромадження СС Службниць ПНДМ. – Рим: Видавництво Сестер Службниць, 1968. – 767 с.
5. Провісники надії та справедливості. Навчально-виховні інституції УГКЦ в Україні. Інформаційний довідник. – Львів: Комісія УГКЦ у справах шкільництва, 2012. – 260 с.
6. Українознавчий альманах. – 2012. – Вип. 7.
7. Шептицький А. Письма-послання (1939–1944) / А. Шептицький. – Львів, 1991. – 424 с.
8. Шептицький А. Твори (аскетично-моральні) / А. Шептицький. – Львів, 1994. – 464 с.

УДК 902.371:908 (477).378.017

Олена Газізова

## Роль українознавства як навчально-виховного предмета у формуванні громадянських цінностей сучасної молоді в умовах глобалізації

*У статті розкрито завдання сучасного українознавства у формуванні громадянських і патріотичних цінностей підростаючого покоління в умовах глобалізації. Акцентується увага на ролі науково-освітнього проекту «Міжнародний Конкурс з українознавства» у розвитку громадянської культури молоді.*

**Ключові слова:** глобалізація, українознавство, цінності, громадянська культура.

*Tasks of modern Ukrainian studies in the formation of civil and patriotic values of growing generation in the conditions of globalization are revealed in the article. Attention is paid to the role of educational project "International contest of Ukrainian studies" in the development of youth civil culture.*

**Keywords:** Globalization, Ukrainian Studies, Values, Civil Culture.

Глобалізація висуває особливі вимоги перед сучасною системою освіти як основного механізму і засобу цілеспрямованого виховання людини, її підготовки до життя і праці. На сучасному етапі розвитку суспільства під впливом ціннісної кризи, зумовленої глобалізацією, відбувається процес пошуку нових життєвих орієнтирів буття людини. Тому стратегічним завданням реформування української системи освіти є формування системи ціннісних орієнтацій молоді на засадах національних цінностей українського народу, де першочерговим завданням є виховання громадянських та патріотичних цінностей українського народу.

Громадянська компетентність розглядається дослідниками, як певна система ставлень, цінностей, знань, умінь, навичок, які набуваються людиною, зокрема, й у процесі виховання. Вона означає поінформовану й активну участь особи в житті суспільства, до якого вона належить як на рівні місцевої громади, так і на державному та міжнародному рівнях. Включення у світоглядні орієнтації, сферу політичних і громадських знань українознавчого компонента не локалізує

розуміння суспільно-політичних загальноосвітніх процесів і цінностей, а навпаки, сприяє формуванню світоглядних переконань крізь призму історії, національних інтересів, українського фактора, не втрачаючи відчуття приналежності до власної держави, ...етносу, національної свідомості під впливом цінностей інших держав і народів [6, с. 468]. Отже, актуальність теми викликана тим, що нинішній етап становлення громадянського суспільства, тенденції розвитку самого українознавства потребують відповідей на виклики сучасності, більш критичного аналізу набутого досвіду, врахування уроків минулого і пошуку нових наукових та практичних рішень для розвитку системи громадянської освіти в Україні.

Метою статті є розкриття ролі сучасного українознавства у формуванні громадянських і патріотичних цінностей підростаючого покоління в умовах глобалізації. У дослідженні акцентується увага на ролі науково-освітнього проекту «Міжнародний Конкурс з українознавства» у розвитку громадянської культури молоді.